

**Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Nemzetközi és Politikatudományi Intézet
Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport
Pázmány East Asia Club, Hungary (PEACH)**

PEACH MŰHELYTANULMÁNYOK 3.

Horváth Csaba

***Az új indiai kormány külpolitikája és a kínai–indiai
viszony***

**Budapest
2014**

ABSTRACT

Foreign policy of the new Indian government and Sino-Indian relations

As a result of the Indian general election held in May this year, a new Indian government has been formed by the Hindu nationalist Bharatiya Janata Party. This paper analyses what impact the foreign policy of the new BJP government has on Sino-Indian relations, as well as on their regional and global context. In the last few months the new Indian prime minister, Narendra Modi performed a diplomatic offensive of an extent rarely seen in Indian foreign politics, visiting a series of countries, with such important regional and global players among them as the USA, Japan and Australia. What seems to be in the focus of this diplomatic offensive is an effort to strengthen strategic and security cooperation between India and any country that India could see as a potential ally in its rivalry with its great power neighbour, China.

ÖSSZEFOGLALÓ

Az új indiai kormány külpolitikája és a kínai-indiai viszony

A májusi választások következtében Indiában a hindu nacionalista Bharatiya Janata Párt vezetésével új kormány alakult. A tanulmány annak elemzésére tesz kísérletet, hogy milyen hatással van a BJP vezette új kormány külpolitikája a kínai-indiai viszonyrendszerre. Az elmúlt néhány hónapban az új indiai miniszterelnök, Narendra Modi – egy sor országot végiglátogatva – az indiai külpolitikában ritkán látott diplomáciai offenzívát bonyolított le, beleértve olyan jelentős globális és regionális szereplőket is, mint az USA, Japán és Ausztrália. A jelek szerint ennek a diplomáciai offenzívának a fókuszában az áll, hogy az új indiai kormány megpróbálja megerősíteni a stratégiai együttműködést az összes olyan jelentősebb állammal, amely potenciális szövetségesként jöhet szóba a Kína és India közt évtizedek óta tapasztalható nagyhatalmi rivalizálásban.

HORVÁTH CSABA**AZ ÚJ INDAI KORMÁNY KÜLPOLITIKÁJA ÉS A KÍNAI–INDIAI VISZONY****BEVEZETŐ**

A kelet- és délkelet-ázsiai térség biztonságpolitikai dinamikájának egyik legérdekesebb tényezője ma Kína és India bonyolult viszonyrendszere. Ázsia és egyúttal a világ két legnépesebb államáról van szó, amelyek közvetlenül határosak egymással, mindketten atomhatalmak, mindkettejük gazdasága rohamos ütemben fejlődik, és mindketten nagyhatalmi pozíciókra törekednek. Kína természetesen mindhárom törekvésben lényegesen előrébb tart, mint India, de ez nem változtat azon, hogy két olyan jelentős hatalomról beszélünk, amelyeknek viszonyrendszere az egész ázsiai–csendes-óceáni térségre hatással van. Az utóbbi években ezt a viszonyrendszert a gazdasági együttműködés és a klasszikus nagyhatalmi rivalizálás kettőssége jellemezte.

A kínai–indiai kapcsolatok szempontjából jelentős fejleményt hozott a hindu nacionalista Bharatiya Janata párt ez évi választási győzelme. Noha szeptemberben a kínai államfő, Xi Jinping Indiába látogatott a két ország gazdasági kapcsolatainak elmélyítése céljából, ezzel párhuzamosan az utóbbi néhány hónapban az új indiai kormány részéről egy olyan diplomáciai offenzívának lehettünk tanúi, amely meglehetősen egyértelműen arra irányult, hogy a kínai–indiai nagyhatalmi rivalizálásban India számára szövetségesként szóba jöhető országokkal megerősítse a viszonyt.

KÍNA ÉS INDIA

India külpolitikáját a globális biztonságpolitikai együttműködés terén tulajdonképpen legalább a két ország által vívott 1962-es határháborúig visszamenően változatlanul a Kínával szembeni szövetségkeresés, a nyomasztó kínai szomszédság ellensúlyozása határozza meg, „az ellenségem ellensége a barátom” logika alapján. Úgy is fogalmazhatunk, hogy India legfőbb stratégiai szövetségese szinte automatikusanmindig Kína éppen aktuális, legfőbb ellenlábasa. Az 1950-es, '60-as évek fordulóján bekövetkezett a kínai–szovjet szakítás, majd miután az Egyesült Államok a '70-es

években egy hallgatólagos szovjetellenes összefogás keretében együttműködést kezdett Kínával, már egyértelműen Moszkva vált Peking legfőbb ellenfelévé. Így tehát ebben az időszakban India értelemszerűen a Szovjetuniót tekintette legfőbb stratégiai szövetségeseinek.¹ A hidegháború vége után aztán az indiai külpolitika némi fáziskéséssel lekövette az ekkor bekövetkező átrendeződést, a kínai–oros viszony ellenségesből együttműködővé, valamint a kínai–amerikai viszony együttműködőből rivalizálóvá válását, és így fedezte fel magának az USA-t, Japánt és Ausztráliát mint Kínával szembeni szövetségeseket.²

Hogy biztonságpolitikai szempontból Kína és India miért szinte természetes riválisai egymásnak, arra Stephen M. Walt „a fenyegetés ellensúlya” elmélete szolgál egy szemléletes magyarázattal. Az elmélet szerint abban, hogy két ország mennyire tekinti egymást potenciális fenyegetésnek, a pusztán katonai erejükön és a politikai irányvonalukon kívül fontos szerepe van még a stratégiai értelemben vett földrajzi közelségnek is. Egy erős katonai hatalom minél közelebb esik egy másik határaihoz, annál nagyobb valószínűséggel fog potenciális fenyegetésként feltűnni annak szemében.³ Márpedig Kína és India közvetlen, szárazföldi szomszédai egymásnak, ráadásul ha jobban megnézzük ezt a szomszédságot, láthatjuk, hogy geostratégiai szempontból a felállás Kína számára előnyös, India számára hátrányos. A határt képező Himalája gerincének kínai oldalán Tibet, mint nagy kiterjedésű, ritkán lakott, nehezen járható terület egy India felől érkező esetleges támadás esetén mély pufferzónaként szolgálhat a sűrűn lakott belső kínai területek védelmében. A határ indiai oldalán ugyanakkor a Himalája déli lejtői közvetlenül a Gangesz menti síkságra, azaz India legsűrűbben lakott térségére, valamint a Delhinek is otthont adó pandzsábi síkságra néznek. Ezt látva nemcsak azt érthetjük meg, hogy miért annyira fontos Kína számára Tibet, de azt is, hogy India számára miért sokkal fenyegetőbb már csak geostratégiai szempontból is a kínai szomszédság, mint fordítva: Egy komolyabb háború esetén a kínai haderőnek elég volna a Himalája vonalán áttörnie, és utána szinte akadálytalanul vonulhatnának be Delhibe.

Az sem mellékes körülmény, hogy Kína és India kulturális szempontból is csaknem teljesen idegen egymástól. Bár felületes európai szemlélők gyakorta alkalmaznak a két országra olyan felszínes, közös fogalmi kategóriákat, mint „Ázsia” vagy „Kelet”,

¹ MALIK 2012: 348.

² GEORGE – VENKATSHAMY 2012: 195-197.

³ WALT 1985.

valójában fontos észben tartanunk azt is, hogy az indiai-hindu és a kínai- konfuciánus civilizációk közt legalább akkora, ha nem nagyobb a kulturális szakadék, mint amekkora például a keresztény Európa és az iszlám világ között évszázadokon át fennállt. Márpedig ha két, egymástól kulturálisan is idegen, milliárdos népességű ország ennyire egymás közvetlen szomszédságában fekszik, akkor szinte elkerülhetetlen bizonyos fokú rivalizálás és kölcsönös bizalmatlanság. Stephen M. Walt mellett ennek alátámasztására a „két dudás egy csárdában” magyar közmondást is felhozhatjuk. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy az „ellenségem ellensége” logika alapján a '60-as évektől kezdve szoros biztonságpolitikai együttműködés jött létre Kína és Pakisztán között, amely napjainkban is fennáll.^{4,5,6} Tekintve pedig, hogy az indiai-pakisztáni ellenségeskedés milyen meghatározó jelentőséggel bír nemcsak India külpolitikájára, de egész identitására nézve is, ez még egy újabb jelentős terhelő tényező a kínai-indiai kapcsolatokra nézve.

A két ország viszonyában történt legújabb fejlemény, hogy az új indiai miniszterelnök, Narendra Modi az elmúlt hat hónapban végiglátogatta az összes olyan országot, amelyek együttműködésére számíthat India a kínai-indiai nagyhatalmi versengésben. A sort a két ország közé ékelődő himalájai államokkal, Nepállal és Bhutánnal kezdte, utána Kína másik nagy ázsiai vetélytársa, Japán következett, majd az USA, végül pedig novemberben előbb az ASEAN őszi csúcstalálkozóján folytatott kétoldalú tárgyalásokat Mianmar és Szingapúr vezetőivel, majd pedig a G20 csúcstalálkozóját kötötte össze az ausztrál vezetéssel folytatott kétoldalú tárgyalásokkal. Emellett ha nem is maga Modi, de az indiai államfő ellátogatott Vietnamba, ahol is a Dél- kínai-tengeren fennálló kínai-vietnami területi vitát illetően állást foglalt Vietnam mellett.

Ha megnézzük, ez a diplomáciai offenzíva lényegében országok három különböző körét érintette: a himalájai államokat, Délkelet-Ázsiát, valamint az USA, Japán és Ausztrália révén három olyan jelentős államot, amelyekkel együtt India már hét éve képezi egy lassan, de biztosan elmélyülő Kína-ellenes stratégiai koalíció részét. A következőkben az új indiai kormány diplomáciai offenzívájának e három országcsoportot érintő fejleményeit tekintjük át.

⁴KARDON 2011.

⁵SWAINE 2010.

⁶SIDDIQI – YANG 2011: 563–579.

MODI JAPÁN, AMERIKAI ÉS AUSZTRÁLIAI ÚTJA, ÉS A NÉGY ORSZÁG EGYÜTTMŰKÖDÉSE

India, Japán, Ausztrália és az USA együttműködése már több éves múltra tekint vissza. Ezt először Abe Shinzo japán miniszterelnök kezdeményezte egy négyoldalú csúcstalálkozóra való felhívással. Abe úgy érvelt, hogy szükséges elmélyíteni az együttműködést a tágabb ázsiai térség négy legjelentősebb többpárti demokráciája között, és a négy országnak ösztönöznie kellene Kínát a demokrácia és az emberi jogok értékeinek elfogadására. Ismerve a kínai-japán, valamint a kínai-indiai szomszédság hagyományosan feszült jellegét, az USA és Kína újonnan erősödő nagyhatalmi, sőt, egyesek szerint világhatalmi versengését, valamint a sűrűn lakott ázsiai kontinens partjainál fekvő, alig húszmilliós, angolszász Ausztrália fenyegetettség-érzetét, az idealista szavak mögött nem nehéz meglátni a négy ország stratégiai érdekeinek találkozását. A négy ország képviselői először 2007 májusában tartottak négyoldalú megbeszélést, ami már akkor is kiváltotta Kína tiltakozását.⁷ Peking ellenkezése miatt a négy ország nem alakított meg valamiféle hivatalos négyoldalú szövetséget, ehelyett kétoldalú megállapodások olyan hálóját alakította ki, amely a négy résztvevő mindegyikét mindegyik másikkal összeköti. Az USA és Japán, valamint az USA és Ausztrália között már meglévő biztonsági szerződések mellett a résztvevő államok újabb biztonságpolitikai megállapodásokat kötöttek egymással. Japán és Ausztrália közt 2007-ben jött létre biztonságpolitikai egyezmény,⁸ India és Japán 2008-ban írt alá biztonsági megállapodást,^{9,10} míg Ausztrália és India 2009-ben, amelyhez kapcsolódóan Ausztrália urán szállítását is vállalta az atomhatalom Indiának.¹¹ Az USA és India közt ugyanakkor már 2005-ben létrejött a biztonsági együttműködésüket szabályozó keretegyezmény, 2008-ban pedig nukleáris együttműködésről állapodtak meg.¹² A négy ország azóta újabb és újabb megállapodások megkötésével mélyíti fokozatosan tovább ezeket a kétoldalú együttműködések.

Modi első, Dél-Ázsián kívüli útja augusztus 30-a és szeptember 3-a közt Japánba vezetett. Japán látogatása során Modi és japán kollégája, Abe Shinzo közös nyilatkozatban foglaltak állást egy „indiai-japán stratégiai és globális partnerség” kialakítása mellett.

⁷ TERADA 2011: 8.

⁸ „Japan-Australia Joint Declaration on Security Cooperation.”

⁹ WILKINS 2011: 115–155.

¹⁰ PAUL 2012.

¹¹ R. PANDA 2012.

¹² JOSHI 2013.

Ebben szó esett az éves rendszerességű miniszterelnöki találkozók folytatásáról, a két ország szakminiszterei közt folytatott párbeszéd elmélyítéséről (különös tekintettel a két ország külügyminisztériumaira és védelmi minisztériumaira), a Japán részéről Indiába történő haditechnikai szállításokról,¹³ valamint arról is megállapodás született, hogy a következő öt évben Japán 35 milliárd dollárt fektet be Indiában.¹⁴

Még ugyannak a hónapnak a végén, washingtoni látogatása során Modi és Obama amerikai elnök 2014. szeptember 30-án adott ki közös nyilatkozatot, amelyben a Dél-kínai-tengeren való hajózás szabadsága mellett foglaltak állást. Ez burkoltan Vietnam és a Fülöp-szigetek oldalán történő állásfoglalás a két ország, illetve Kína között fennálló területi vitában. Bejelentették azt is, hogy hamarosan egy amerikai–indiai–japán háromoldalú külügyminiszteri szintű találkozóra is sor kerül.¹⁵ Kína ennek természetesen nem örült, a kínai külügyminisztérium már másnap tiltakozását fejezte ki, és ismételten kijelentette, hogy a dél-kínai-tenger szigetei körül folytatott területi vitákat az érintett országoknak kétoldalú tárgyalásokon kell rendezniük, külső hatalmak bevonása nélkül.¹⁶ Egyes feltételezések szerint az indiai–amerikai kapcsolatokat valószínűleg tovább fogja erősíteni az amerikai törvényhozásban újonnan létrejött republikánus többség, mert meghatározó republikánus szereplők jelezték, hogy mind a katonai, mind pedig a gazdasági együttműködést fokozni kívánják Indiával.¹⁷

Novemberben aztán a brisbane-i G20 csúcstalálkozón való részvételt kötötte össze Modi egy ausztráliai látogatással, és az ausztrál parlamentben is felszólalt. 28 éve ez volt az első alkalom, hogy indiai miniszterelnök hivatalos látogatást tett Ausztráliában. Az ausztrál parlamentben mondott beszédében Modi Indiát és Ausztráliát természetes szövetségesnek nevezte,¹⁸ és a látogatás során ausztrál kollégájával a biztonságpolitikai együttműködés további elmélyítéséről állapodott meg. Ennek részeként többek között megegyeztek abban, hogy az indiai és az ausztrál miniszterelnök évente fog találkozót lebonyolítani, a két ország védelmi miniszterei rendszeresen találkoznak majd egyeztetni

¹³ „Tokyo Declaration for India - Japan Special Strategic and Global Partnership.”

¹⁴ „Narendra Modi concludes Japan visit bringing \$35bn investment to India.”

¹⁵ „India-U.S. Joint Statement on Bilateral Relationship.”

¹⁶ „China objects to Indo-US statement on S China Sea.”

¹⁷ PILLALAMARRI 2014.

¹⁸ „Prime Minister’s Address to the Joint Session of the Australian Parliament (18 November 2014).”

hazájuk védelmi együttműködéséről, és a két ország éves rendszerességgel fog kétoldalú hadgyakorlatokat tartani.¹⁹

Az India és az USA vezette szövetségi rendszer közti együttműködés érdekes színtöltja az India és Izrael között erősödő katonai együttműködés, amelyet az a tény is elősegít, hogy a sok évtizedes indiai–pakisztáni szembenállás révén India érdekei a politikai iszlámmal való szembenállás terén találkoznak Izraelével. Az új indiai kormány őszi diplomáciai offenzívájából Izrael sem maradt ki. Izraelbe az indiai belügyminiszter, Radzs Nath Szingh látogatott, ahol is 2014. november 6-án találkozott Netanjahu miniszterelnökkel és Mose Jalon védelmi miniszterrel, akik izraeli haditechnológia Indiának való átadását és a katonai együttműködés elmélyítését jelentették be. Elsősorban a légierő és a határvédelem fejlesztésével kapcsolatos izraeli technológiák átadását jelölték meg lehetséges célként. Netanjahu ugyanakkor annak lehetőségét is felvetette, hogy az izraeli hadiipar üzemeket telepít Indiába.²⁰

India részéről tehát az ősz folyamán erőteljes lépéseket láthattunk arra, hogy erősítse kapcsolatait az USA vezette szövetségi rendszerrel Kína ellensúlyozása érdekében. Ugyanakkor szeptemberben Kína részéről láthattunk egy, az indiai álláspont enyhítésére tett kísérletet is, mégpedig Xi Jinping kínai elnök a hónap közepén lebonyolított Indiai látogatása formájában. Xi indiai látogatása csak úgy értelmezhető, ha nem feledkezünk meg arról a kontextusról, hogy a nagyhatalmi rivalizálás mellett gazdasági téren a két óriás számos kérdésben együttműködik egymással, ezzel kapcsolatban elég a BRICS csoportot említenünk.²¹ A gazdasági és biztonságpolitikai viszonyrendszer persze nem választható el hermetikusan egymástól: gazdasági fölény tudatában Kína bőkezű befektetések felajánlásával próbálja „megszelídíteni” Indiát, India ugyanakkor befektetések terén versenyhelyzetet próbál teremteni nagyhatalmi ellenfele, valamint a vele biztonságpolitikai téren is egy oldalon álló Japán között. Ebben a kontextusban szemlélve különösen érdekes Xi szeptemberi indiai látogatásának, valamint Modi két héttel korábban lebonyolított japán látogatásának összevetése. Ahogyan azt láthattuk, Modinak Japánban 35 milliárd dollárnyi japán befektetésről sikerült megállapodnia. A kínai vezetés Xi Jinping szeptemberi indiai látogatása előtt 100milliárd dollár értékű kínai befektetést harangozott be a következő öt évre, de a

¹⁹ „Framework for Security Cooperation between India and Australia.”

²⁰ „Israel and India at the Start of a New Era.”

²¹ Bár hozzátehetjük, hogy ez a kettősség, a biztonságpolitikai rivalizálás és gazdasági együttműködés párhuzamos megléte a mai világban inkább szabály, mint kivétel – gondoljunk csak a kínai–amerikai vagy a kínai–japán viszonyra.

látogatás során végül csak 20 milliárd dollárnyiról sikerült megállapodni, ami így alatta maradt a japán értéknek.²² Kínának tehát – ezúttal legalábbis – nem sikerült rálicitálnia kelet-ázsiai ellenfele, Japán ajánlatára, így Xi útja ilyen szempontból nem volt sikeresnek mondható. Mindenesetre a befektetések terén tapasztalható kínai–japán versengés végeredményben rendkívül hasznosnak bizonyult India számára, hiszen a két kelet-ázsiai országtól így a következő öt évre összesen 55 milliárd dollárt sikerült kieszközölnie, ami még egy ekkora ország számára sem elhanyagolható összeg. (Forintban számolva ez az összeg 13640 milliárd lenne, ami a teljes magyar gazdaság 2013-as egész évi összteljesítményének közel felével egyenértékű)

AZ ÚJ INDIAI KORMÁNY ÉS DÉLKELET-ÁZSIA

Délkelet-Ázsról – amely földrajzilag Kína és India érdekszféráinak metszéspontján található – elmondható, hogy India jelenléte nem újdonság a térségben. Délkelet-Ázsiában Indiából kiindulva terjedt el a hinajána buddhizmus, amely ma is többségi vallás Kambodzsában, Thaiföldön, Laoszban és Burmában, ahogy a burmai, thai és khmer nyelvek írásrendszere is indiai gyökerű. Ma talán kevésbé ismert, de az indiai kulturális befolyás egykor még ennél is erősebb volt a mai Indonézia és Malajzia területén, ahol aztán egyenesen a hinduizmus vált többségi vallássá. Ennek a kornak máig fennmaradt élő relikviája Bali kultúrája. A muzulmán vallás miatt ma az indonéz- maláj térségről könnyen hihetnénk, hogy a legerősebb kulturális szálakkal a perzsa–arabkultúrkörhöz kötődik, azonban a valóságban itt is indiai kapcsolatok állnak a háttérben. Az iszlám a 15–16. század folyamán terjedt el, és váltotta fel a hinduizmust többségi vallásként a mai Indonézia és Malajzia területén, előbb Szumátrát és a Maláj-félszigetet, majd a következő lépésben Jávát hódította meg. Azonban ekkor is csak a szokásos történt: a térség átvette az Indiában éppen legsikeresebb(nek látszó) vallást. Ezek az évszázadok éppen az indiai muzulmán uralom fénykorát jelentették, és az iszlámot indiai muzulmán kereskedők terjesztették el az indonéz–maláj szigetvilágban. Miután a térséggel folytatott indiai tengeri kereskedelem indiai muzulmánok kezébe került, az iszlám vallásra való áttérés szomszédaiakkal szembeni komparatív kereskedelmi előnnyé vált a szigetvilág kis királyságai számára. Bár néhány kisebb állam már korábban áttért, a döntő lökést Melaka uralkodójának áttérése adta meg a 15. század elején, mert

²² RAJAGOPALAN 2014.

ekkoriban ez az állam ellenőrizte a Maláj-félsziget, Szumátra és Borneó partvidékének nagy részét, és egyúttal a szigetvilág államainak egymás közti kereskedelmét is. Innentől kezdve Melaka fő ellenlábasa, a Jáva szigetét ellenőrzése alatt tartó, hindu vallású Madzsapahit állam elszigetelődött, és csak idő kérdésévé vált az iszlám végső győzelme a régióban.²³ Hogy a térségben az iszlám is indiai import, azt jól mutatja, hogy a régió muzulmán uralkodói a mai napig az indiai és nem pedig az arab–perzsa udvari kultúrát követik, a maláj köznyelvben pedig a „király” megfelelője továbbra is a „rádzsa”, még ha a malajziai uralkodók hivatalos címként a „szultánt” használják is.

Napjainkban India délkelet-ázsiai politikájának középpontjában Vietnam áll. Paradox módon az összes délkelet-ázsiai ország közül éppen Vietnam kötődik kulturálisan a legkevésbé Indiához, ugyanakkor Vietnam és Kína tengeri határvitája miatt a Kínától való félelem remek közös platformot jelent az Indiával való együttműködéshez. Így nem is csoda, hogy az új indiai kormány diplomáciai offenzívája délkelet-ázsiai ágának első epizódját is az indiai államfő szeptember közepén Vietnamba tett látogatása jelentette. Pranab Mukherdcsi és vietnami kollégája, Truong Tang Sang közös nyilatkozatban állt ki a szabad hajózás biztosítása mellett a Dél-kínai-tengeren. Emellett felhívták a dél-kínai-tengeri vitában érintett feleket egy magatartási kódex elfogadására a vitás kérdések rendezését illetően. Ezt az igényt Vietnam és a Fülöp-szigetek már sok éve képviselik, míg Kína elzárkózik ettől, így a közös nyilatkozattal India egyértelműen Vietnam oldalán foglalt állást a vitában. A felek ugyanakkor egy 100 millió dolláros indiai kölcsönben állapodtak meg, amelyet Vietnam indiai fegyverek vásárlására fordíthat.²⁴

A nyilvánvalóan Kína ellen irányuló indiai–vietnami stratégiai együttműködés elmélyítésének újabb lépését jelentette a vietnami miniszterelnök, Nguyen Tan Dung októberi indiai látogatása alkalmával született megállapodás, amelyben India vállalta, hogy segítséget nyújt Vietnammal hadereje modernizálásához. Vietnam már korábban engedélyezte India számára, hogy a Dél-kínai-tengeren a gazdasági övezetében kőolajat termeljen ki. Ennek biztonságpolitikai jelentőségét akkor érthetjük meg igazán, ha figyelembe vesszük, hogy ez érinti a Kína, Vietnam és a Fülöp-szigetek által vitatott szigeteket. Szem előtt tartva azt is, hogy az elmúlt években indiai hadihajók számos baráti látogatást tettek vietnami kikötőkben, és egyes feltételezések szerint India célja,

²³ REID 1993.

²⁴ „Vietnam, India issue joint communique.”

hogy haditengerészeti támaszpont létesítéséről is megállapodjon Vietnammal, a Dél-kínai-tenger szigetei körül folyó vita új szakaszba lépne, ha a jövőben például egy indiai olajfúró torony személyzete és a vitatott vizeken tevékenykedő kínai hadihajók közt történe nézeteltérés. Az indiai haditengerészet azt is vállalta, hogy továbbképzéseket nyújt a vietnami hadiflotta tengerészeinek, a légierő pedig vietnami pilótáknak.²⁵

A Vietnammal való kétoldalú együttműködés mellett India és az összességében vett délkelet-ázsiai térség kapcsolatainak előremozdítására jelentett alkalmat Modi részvétele a novemberben Burmában egymás után tartott EAS csúcstalálkozón és az első India–ASEAN csúcstalálkozón. Modi itt a gazdasági együttműködés elmélyítésére hívott fel, az Indiában való befektetésre biztatta a délkelet-ázsiai országok képviselőit, valamint Mianmar és Szingapúr vezetőivel folytatott kétoldalú tárgyalásokat. Emellett korábbi amerikai–indiai és indiai–vietnami közös nyilatkozatoknak megfelelően Modi ekkor is kiállt a hajózás szabadsága mellett a dél-kínai-tengeren, ami ismét burkoltan a Vietnam és a Fülöp-szigetek oldalán tett állásfoglalásnak tekinthető, azok Kínával fennálló területi vitáját illetően.²⁶

A HIMALÁJAI ORSZÁGOK

A tárgyalt országok harmadik csoportját Nepál és Bhután, a két himalájai állam teszik ki. A kínai–indiai viszonyban betöltött jelentőségük nem pusztán abban áll, hogy a Kína és India közötti stratégiai határvonalon, a Himalája mentén fekszenek, hanem abban is, hogy konkrétan a hegylánc déli, India felé néző oldalán. Ez India számára létfontosságúvá teszi ezt a két kis államot, hiszen ha bármilyen formában is kínai ellenőrzés alá kerülnének, az lehetőséget biztosítana Kína számára, hogy a Himaláján átkelve egyenesen a Gangesz alföldjének szélén vonultassa fel haderejét. Márpedig egy ilyen helyzet India számára nyilvánvalóan végzetes mértékű sebezhetőséget jelentene. Nem is csoda, hogy India 1950-ben egy olyan kétoldalú szerződést kötött Nepállal, amelynek értelmében a himalájai ország szoros kül- és biztonságpolitikai együttműködésre kötelezte magát India oldalán.²⁷ Bhutánban pedig India egyenesen csapatokat állomásoztat Kína távoltartása érdekében.

²⁵ „Joint Statement on the State Visit of Prime Minister of the Socialist Republic of Vietnam to India (October 27-28, 2014).”

²⁶ A. PANDA 2014.

²⁷ „India and Nepal Treaty of Peace and Friendship.”

A himalájai országok fontosságát jelzi, hogy megválasztása után Modi első külföldi útja júniusban Bhutánba vezetett, ahol is bejelentette, hogy 50%-al növeli a Bhutánnak juttatott indiai segélyt, évi 970 millió dollárra. Beiktatása után az új indiai vezérkari főnök, Dalbir Singh Suhag is Bhutánba látogatott el először.²⁸ A bhutáni látogatás után augusztus elején Nepál következett. 17 éve az első eset volt, hogy indiai miniszterelnök az országba látogatott. Modi 1 milliárd dolláros indiai hitelkeretet ajánlott fel Nepálnak, valamint a két ország energetikai együttműködéséről is megállapodott.²⁹

KONKLÚZIÓ

Az indiai kormányváltás az ország külpolitikájának aktivizálódását hozta magával, ennek keretében pedig az ősz folyamán egy, az indiai külpolitikában szinte példátlanul lendületes diplomáciai offenzívának lehettünk tanúi az új indiai miniszterelnök, Narendra Modi részéről. Ez a jelek szerint elsősorban arra irányult, hogy India megerősítse kapcsolatait a Kínával szemben szövetségesként szóba jöhető országokkal, közvetlen szomszédságától kezdve egészen az Amerikai Egyesült Államokig. Azt láthatjuk, hogy Modi országok három, viszonylag jól elkülöníthető körét célozta meg ezzel: a Kína és India közé ékelődő himalájai államokat, azaz Nepált és Bhután, a Kína és India érdekszféráinak ütközőpontjában fekvő délkelet-ázsiai térséget (ezen belül elsősorban Vietnámot), valamint a Kínával szemben álló csendes-óceáni hatalmakat, az USA-t, Japánt és Ausztráliát. Ha a kérdéses országokkal folytatott tárgyalások eredményeit nézzük, akkor megállapíthatjuk, hogy a lendületes indiai fellépés a jelek szerint nagyrészt eredményes volt. A kínai elnök ezeket a folyamatokat fékezni próbáló szeptemberi indiai útja ezzel egyidejűleg a lényegét tekintve nem járt sikerrel, Kínának nem sikerült elérnie, hogy a következő öt évben nagyobb összegű befektetésekkel lehessen jelen Indiában, mint fő kelet-ázsiai ellenfele, Japán. Úgy tűnik tehát, hogy az elmúlt hónapok tárgyalásai során újabb lendületet kapott az USA, India, Japán és Ausztrália közt többé-kevésbé már 2007 óta fennálló, Kína ellen irányuló nem hivatalos stratégiai koalíció.

Tajpej, 2014. december

²⁸ LEE 2014.

²⁹ „Modi concludes historic visit to Nepal.”

FELHASZNÁLT IRODALOM

- „China Objects to Indo-US Statement on S China Sea.” *Hindustani Times*, 2014. október 8. URL: <http://www.hindustantimes.com/news-feed/indiatemplate/china-objects-to-indo-us-statement-on-south-china-sea/article1-1273083.aspx> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- GEORGE, PRINCY – VENKATSHAMY, KRISHNAPPA. 2012. *Grand Strategy for India 2020 and Beyond*. New Delhi, Institute for Defence Studies & Analyses.
- „Framework for Security Cooperation between India and Australia.” Narendra Modi honlapja, 2014. november 18. URL: <http://www.narendramodi.in/framework-for-security-cooperation-between-india-and-australia> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- „India-U.S. Joint Statement on Bilateral Relationship.” *IIP Digital*, 2014. szeptember 30. URL: <http://iipdigital.usembassy.gov/st/english/texttrans/2014/09/20140930309168.html#axzz3NlC9CD4Q> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- „Israel and India at the Start of a New Era.” *Israel News*, 2014. november 6. URL: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/187153#.VIqeD4vh0tp> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- „Japan-Australia Joint Declaration on Security Cooperation.” Tokyo, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2007. március 13. URL: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/australia/joint0703.html> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- „Joint Statement on the State Visit of Prime Minister of the Socialist Republic of Vietnam to India (October 27-28, 2014)” New Delhi, Ministry of External Affairs, 2014. október 28. URL: <http://www.mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/24142/Joint+Statement+on+the+State+Visit+of+Prime+Minister+of+the+Socialist+Republic+of+Vietnam+to+India+October+2728+2014> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- JOSHI, YOGESH. 2013. „Paying Dividends: The U.S.-Indian Nuclear Deal Four Years On.” *The Diplomat*, 2013. október. URL: <http://thediplomat.com/2013/10/11756/> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- KARDON, ISAAC B. 2011. *China and Pakistan: Emerging Strains in the Entente Cordiale*. Arlington, The Project 2049 Institute.
- LEE, VICTOR ROBERT. 2014: „Bhutan, the Indian Army’s Front Line” *The Diplomat*, 2014. november 6. MALIK, MOHAN. 2012. „India Balances China.” *Asian Politics and Policy* 4.3.
- „Modi concludes historic visit to Nepal.” *The Times of India*, 2014. augusztus 4. URL: <http://timesofindia.indiatimes.com/india/Modi-concludes-historic-visit-to-Nepal/articleshow/39628843.cms> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)
- „Narendra Modi Concludes Japan Visit Bringing \$35bn Investment to India.” *International Business Times*, 2014. szeptember 3. URL: <http://www.ibtimes.co.uk/narendra-modi-concludes-japan-visit-bringing-35bn-investments-india-1463778> (utolsó letöltés: 2014. december 14.)

- PANDA, ANKIT. 2014. „Modi 'Acts East' at East Asia Summit.” *The Diplomat*, 2014. november 14. URL: <http://thediplomat.com/2014/11/modi-acts-east-at-east-asia-summit/> (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- PANDA, RAJARAM. 2012. „India and Australia: Security Dynamics in the Asia Pacific.” *Asia-Pacific Review* 19.1, 130–156.
- PAUL, JOSH M. 2012. „India-Japan Security Cooperation: A New Era of partnership in Asia.” *Maritime Affairs* 8.1, 31–50.
- PILLALAMARRI, AKHILESH. 2014. „What the US Midterm Election Results Mean for US-India Ties.” *The Diplomat*, 2014. november 6. URL: <http://thediplomat.com/2014/11/what-the-us-midterm-election-results-mean-for-us-india-ties/> (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- „Prime Minister’s Address to the Joint Session of the Australian Parliament (18 November 2014).” New Delhi, Ministry of External Affairs, 2014. november 18. URL: <http://www.mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/24269/Prime+Ministers+Address+to+the+Joint+Session+of+the+Australian+Parliament+18+November+2014> (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- RAJAGOPALAN, RAJESWARI PILLAI. 2014. „Chinesese Perceptions of Mod’s Foreign Policy.” *The Diplomat*, 2014. november 13.
- REID, ANTHONY. 1993. *Southeast Asia in the Age of Commerce, 1450-1680: Expansion and crisis*. New Haven, Yale University Press.
- SIDDIQI, RASHID AHMED – YANG JIAN. 2011. „About an ‘All-Weather’ Relationship: security foundations of Sino-Pakistan relations since 9/11.” *Journal of Contemporary China* 20.71, 563–579.
- SWAINE, MICHAEL D. 2010. „China and the ‘AfPak’ Issue.” *China Leadership Monitor*, 31.
- TERADA TAKASHI. 2011. *The United States and East Asian Regionalism: Inclusion-Exclusion Logic and the Role of Japan*. Tokyo, Waseda University.
- „Tokyo Declaration for India - Japan Special Strategic and Global Partnership. Tokyo, Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2014. szeptember 1. URL: <http://www.mofa.go.jp/files/000050532.pdf> (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- „Treaty of Peace and Friendship between the Government of India and the Government Of Nepal.” New Delhi, Ministry of External Affairs, 1950. július 31. URL: <http://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/6295/Treaty+of+Peace+and+Friendship> (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- „Vietnam, India issue joint communique.” *Vietnam+*, 2014. szeptember 15. URL: <http://en.vietnamplus.vn/Home/Vietnam-India-issue-joint-communique/20149/55354.vnplus>. (utolsó letöltés: 2014. december 14.).
- WALT, STEPHEN M. 1985. „Alliance Formation and the Balance of World Power.” *International Security* 33.4, 3-43.
- WILKINS, THOMAS. 2011. „Japan’s alliance diversification: a comparative analysis of the Indian and Australian strategic partnerships.” *International Relations of the Asia-Pacific* 11, 115–155.

Kiadja:

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Nemzetközi és Politikatudományi Intézet

Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport

1088 Budapest, Mikszáth Kálmán tér 1.

E-mail: salat.gergely@btk.ppke.hu

Tel.: 06-1-235-3030/1010

Honlap: <https://btk.ppke.hu/karunkrol/intezetek-tanszekek/nemzetkozi-es-politikatudomanyi-intezet>

Felelős kiadó: Dr. Salát Gergely szakmai igazgató

Minden jog fenntartva!

A PEACH Műhelytanulmányokban megfogalmazott vélemények és következtetések a szerző sajátjai, melyek nem minden esetben tükrözik a Modern Kelet-Ázsia Kutatócsoport vagy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem bármely más egységének álláspontját.